

Plymouth Pa. 15 d. Rugpjucio.

„Vienybėje“ jau nesykį buvo minavota apie Prūsų lietuvių tautiskai — politiską judėjimą, o ypacz tenyksztės lietuviszkos „Skyrimo draugystės“ darbavimąsi. Kiek galėjome, rėmėme mūsų brolių Prusijoje užmanymus; neseniai raginame savo skaitytojus pinigiskai szelpti skyrimo draugystę, idant jį, iszleidusi visus savo pinigus praėjusioje elekcijinėje kovoje, turėtų kokį grasį dėl varymo agitacijos szį rudenį per rinkimus į karalystės seimą. Vietoje pinigų nū daugelio lietuvių apturėjome atsakymus, jog Prūsų lietuviai savo atžagareivyste ir neadbolnumu apie lietuvius po maskoliumi tebegyvenanczius neužsitarnavo ant mūsų paszelpos. Turime pripažinti, jog isz dalies yra teisingas tas užmetinėjimas; mūsų broliai Prūsuse, turėdami laisvės dalelę ir budami biskį geresniame padėjime už Didžiosios Lietuvos gyventojus, per daug yra atszalusiais dėl visūmėniszkų lietuvių reikalų ir, iszskyrus kelis protingesnius, beveik nelabai nori girdėti apie kitų szalių lietuvius, norėtų patys sav be kitų pagelbos apsieiti*). Už tai bet negalima kaltinti Prūsų lietuvių visūmėnės, nes tame didžiausia kaltė yra jų netikusių prakilnesniųjų vyrų. Jeigu gi mes, amerikiečiai lietuviai, pildydami savo krikszczioniską ir tautiską priderystę suszelpime taip svarbioje valandoje savo prusiszkus brolius, tai apart kitų iszganingų pšekmių to mūsų dosnumo būtų ir toji, jog Prūsų lietuviai, susigėdę ligszio-laikinio savo pasiėlgimo, daugiau imtų mislyti apie visų

*) Gyvenimas iszkalbingai parodo prazutingumą tokių nūmonių; Prūsų lietuviai taip sav vieni besmilkdami baisiai ima nykti germanizacijos jurese.

lietuvių vienybę ir dabartiniame padėjime taptų mūsų abelno darbo galingais sadarbinikais. Taigi nebus pro szalį, jeigu dar sykį paragisime savo tautiecius nors keliais grašziais prisidėti prie pakėlimo lietuvių Prūsuse: sykį iszkilę vienoje vietoje veikiaus ir kitur pakilsime. Pinigus tam dalykui reikia siųsti, kaip jau pirmai buvo raszyta ant antraszo: *A. Milukas Plymouth Luz. Co. Pa. Box 1018.*

— Kitą ketvergą (24 d. Rugpjucio) bus Pittstoniszkų lietuvių „excursion“, t. y. ke-liolika szimtų lietuvių ypatingu trukių nuvyks į tam tyczia parengtą vietą girioje, idant po sunkių darbo valandų nors trumpai atsilsėti, pasibovyti, pasimatyti ir pasisznecuziūti su pažįstamais, giminėmis ir t. t. Ant tokių ekskursijų suvažiūja žmonių isz visų aplinkinių miestelių, taigi jos turi tą gerą pusę, jog supažindina nors aplinkiniūse miestūse iszkrikusius tautiecius. Tokios ekskursijos prisideda taipgi ir prie pakėlimo tautiszkos vardo: svetimtaucziai matydami daugybę suvažiavusio svieto daugiaus ima gūdoti tos tautos žmonis ir ypacz politikieriai per rinkimus pradeda szokinėti apie jūs, visą ką pažadėdami — reikia tik mokėti pasinaudoti isz to.

Pittstoniszkams, ypacz jų vadovams, priguli garbė, jog jie pakelia jau antrą tokią ekskursiją, kuri pernai jiems nusidavė, o szimet be abejonės dar geriaus pasiseks. Iki szioliai mes lietuviai (szneku apie lietuvius Luzernės paviete) laikėme savę per silpnais dėl įsteigimo panaszių zobovų. Reikia bet tikėtis, jog pittstoniszkų paveizda atras pasekėjus ir tarp kitų miestelių lietuvių ir kitus metus iszgisime apie daugiaus lietuviszkų ekskursijų. Ką bemėtyti pinigą ant svetimtauczių kelia-

mų zobovų, mes galime patys sav jas padaryti. Butų gerai, kad lietuviai ant tokių ekskursijų imtų gražiti savo tautiszkus grajus, kaip tai daro svetimtaucziai.

Numeryje 31 „Vienybės“, talpidami paskui daugybę angliszkų laikraszczių žinią apie dinamitinius sūkalbinikus Shenandoah'o, iszstarėme viltį, jog tenykszcziai lietuviai, o ir mūsų pressa atsakancziai nubauss tūs niekadėjus. Prie tos progos paminavojome ir apie pirmesnę nekurių „mokslo“ platintojų užsikėsėjimą pastoti užmuszėjais. *) Shenandoah'o „Garsas“ priėmė tūs žodžius už nubaudimą dėlei savęs ir garsiai sukirto „Vienybei“, užduodamas nabagytei nemaž svarbių klausimų: „... parodyk „Vienybę“ kas smagiausia Szenadoriecius skriaudžia?.. Pasakyki katrie Szenadoriečiai ant turto nuskriaudė? (Szio klausymo niekaip negalime suprasti „V-es“ Red.)... Kam „Vienybę“ verti visas nebulynczius ant mokslo platintojų, nės ir tu esi mokslo platintoja?!“ ir t. t. Perskaitę tą taip apycziupai papiesztą „Garso“ redaktoriaus polemiskos įtalpos straipsnį, paėmėme N. 31 „Vienybės“, idant ten pagal garsaus mūsų sėbro nurodymą iszvysti savo prasikaltimus. Bet turime pasakyti, jog sulyginus, ką raszėme mes, su apycziupiais „Garso“ raszymais, nelieka ko kito mislyti, kaip tai tik, jog „Garso“ re-

*) Dėlei „Garso“ žinios padūdamo, jeigu jis isz tikro iki sziol negirdėjo apie aną sūkalbį nuszauti kn. Abromaitį, jog vienas isz sūkalbinjų M. pats girdamasi Hazletone viename saliune pasakojo, kaip jiems su revolveriais tykojant nepasisekė tą vakarą sulaukti kn. A—io. Kodėl kn. A. tada tų nevidonų neskundė, tai ne mūsų dalykas; „Garsas“ galėtų geriaus tą priezasti atsekti, kaipo ten pat tebegyvenantis.

dakcija turėtų su didesne atyda skaityti kitūse laikraszcziūse patilpusius straipsnius, ypacz jeigu nori su jų autoriais polemizavoti, turėtų talpiti straipsnius tik blaivų žmogystų raszytus, o taipogi dar turėtų pasimokyti skaityti. — Mes paraszėme: „nekurie „mokslo“ platintojai“ ir t. t. ..., dūdami tūmi suprasti, jog anaipol nemislijame vaditi anų žmonių turincziais kokį sąryszį su moksliszka propaganda, bet vien apgailistaujame tokį nenaturaliszką, pradedantį tarp mūsų szaknis leisti, dalykų stovį, jog ir kokis valkata, nekam tikės, jei tikt ima rėkauti prieszai tikybą, o dar gerai kunigus pavainoja, tai jau yra tulų mūsų brolių pripažįstamas už apszviestą, progressistą ir priijimamas į jų tarpą dėlei atlikimo pakiliausių reikalų. (Po teisybei isz to visko pasidaro tik sziokis tokis truckszmas, kyla nesupratimai ir keli smarkesni ima gaudyti žuvis drumstame vandenyje, dėlei savo privatos supjudo brolius — pastoja tikra anarchija). „Garso“ redakcija nenumanydama, ką tai reiksztų tie svetimženkliai („“) prie žodžio — *mokslo*—, suprato, jog czia jau spengiama yra ant mokslo ir tikrai moksliszkai (!) užstojo mokslą.

Jau nesykį teko mums patyrti, jog „apszvietos platintojai“ (atkreipiame „Garso“ redakcijos ir jai panaszių atyda ant svetimženklių) iszversdami mūsų žodžius pagal savo norą net svetimtauczių laikraszcziūse nebutus dalykus iszradinėjo ant lietuvių, o ypacz ant „klierikalų“, tųjų lietuvių nevidonų, kuriūs visus reikėtų isznaikyti, kaip nesykį buvo garsinama ant susirinkimų ir rasztūse tulų žmogystų. „Garsas“ taip pat matyti norėtų visaip kaip perkraipius kito žodžius, dadėjus szį tą, nubausti „tamsunus“. Ką

darysi, kad tokį kelią jis sav apsirinko. Bet kaip savo tautieciui rodytumėme, idant tą jį savo darbą nors geriaus atliktų, idant nereikėtų mums apgailistauti ir tą, jog mūsų darbininkiszi ir dar progresyviszki laikraszcziai taip ne-progressyviszkais isz pirmo pagaliaus akies metimo iszrodo.

Seimas Susivienijimo tapo atkeltas diena pirmiau, t. y. nū 26 d. Spalių m. ant 25, o tai praszant pittstonieciams, kurie sakosi geriaus ant tos dienos pasirengsią dėl priėmimo delegatų.

Kandidatais į prusiszkąjį karalystės seimą nū Klaipėdos pavieto yra p. Tamoszius, nū Szilakarczemos pav. p. Smalakys. Szį kartą lietuviai be abejonės laimės, raszė mums viens Prusų lietuvys.

Isz Lietuvos.

— *Žemaičių Kalvarija*, Telszių pav. Czia atlaidai prasideda kozną metą 14 d. Liepos ir tęsiasi per penkias dienas, per kurias dienas didelis czia yra svieto suvažiavimas. Paczių szkapliernikų ant pusantro szimto ir daugiau susirenka; ponų szimet visai mažai buvo. Nei vieno, taip kaip Szilave, ant smerties nesuspaudė. Vienok, daugeliui svieto suejus, buvo keli atsitikimai.

Szta prie Jurkaus prudo vienas vaikas su arkliais prijogo, idant anūs tenai pagirdyti. Ten buvo gilų, nės buvo iszkastos dūbės nū durpių emimo. Jam raitam ant arklio besėdint, arklys pirmutinėmis kojomis giliai į vandenį įpūlė, o vaikas per jo galvą į vandenį įvirto. Paskui arklys besigelbėdamas aną po savim pamuszė. Nabagas porą kartų dar į virszų iszsimuszė, bet, pagelbos ne-

davus, paskendo. Paskui, nabaszniką iszėmus ir policijai perziurėjus, giminėms buvo dėl palaidojimo padūtas, kurie į savo parapiją grabe nusivežė. Tas nedėlioje atsitiko.

Du gaspadoriu nū Plungės ar Lukės į Kalvariją važiavo. Viena moteriszkė ant kelio prasze, idant jos sunkų ryszį į Kalvariją nuveztų, kad ano ji jį ten atims. Buvo tai ya gilka, kuri jiems pavogtus daigtus įdavė, paskui palicija atsekė, kad tie daigtai pas tūs gaspadorius atsiranda. Taigi szikiu budu anie gaspadoriai suvis nekaltai į bėdą papūlė ir gavo pora dienų už tat Kalvarijos kalinėje atsėdėti.

Kalvarijoje katalikiszkų krautuvių suvis nėra; ant viso ko zydai vieszpatauja. Kaip pas mumis visur ant atlaidų taip ir czia suvažiūja daugel lietuvių su alumi, rukszczia, sula, virduliais (samovariais) ir stato sav. balaganus. Taigi zydai szinkoriai pasergėjo, kad, jeigu tie žmonės alų ir kvasą pardavinės, tai jie mažiau pelno turės. Taigi zydai paliciją papirko, kuri lietuviams uždraudė alų ir sulą (kvasą) szinkūti, vien tiktai virdulius daleisdama.

Žaliąjį prudelį suvisum iszleido, per tat daugel dėl atvažiavusių vietos pasidarė.

Uzmirszaug augszcziaus pridėti, kad czia per atlaidus vieną kiseninį vagį sugavo. Lengva jam buvo vogti, nės ans į poną buvo pasivertęs, didelis frantas, su skrybėle, taip kad ir tarpe turtingesnių ponų suktis galėjo.

Ant atlaidų buvo 19 kunjų. Nors tame laike darbymetis yra, bet baisiai daug czia visados svieto suvažiūja. Taigi vienas kunjgas Adomas Rimavyczia, kuris savo pažiuromis nū kitų kunjų skyrės, per pamokslą pradėjo kalbėti: „— Ko czia susiėjote tie visi,

kurie laiko neturėjote, arba kurie vaikus namieje turite. Jus czia esate, o jūsų vaikams, namieje visztos akis galės iszkapoti. Geriau butumėte gaspadoriai padarę, kad sausa szieną butumėte susivežę“ ir t. t.

Taigi daugel svieto jau kitą metą ketino nevaziūti, szitą pamokslą iszgirde, bet paskui kitas kunjgas vėl kitą pamokslą sakė:

„— Mūsų tarpe yra vienas, kuris pamokslus prieszingai kalba, taigi zinokite, kad nors pats Aniūlas isz dangaus kitaip, negu asz, sakytų, neklusykite!“

Kalvarijos bažnyczia yra murinė. Czia po kalnus yra įtaisytos koplyczios su stacijomis ir tie kalnai ir koplyczios turi savo ypatingus vardus, tai pagal senovės, tai pagal vietų vardų, prie V. Jezaus mukos prigulinczių. Yra czia Berzų kalnas Sz. Jono kalnas, Kryžiaunikė (Krzyzownia) ant nukryzavojimo paminklo, Vakarnikas, Alyvų darzelis, Cedronas, Judosziaus iszdavimas, Žvizdrų kalnas (Einosziaus koplyczia), Turms (kalinė). Isz viso yra czia 19 koplyczijų. Dar dvi Kalvarijos atsiranda Vilniaus ir Suvalkų gubernijoje. Vilniskė Kalvarija arti Vilniaus miesto per 5 verstus, o Seinų vyskupystėje (Suvalkų gub.) yra pavietavas miestas. Po tūmi vardu yra ir kitos vietos; po Varšavą yra „Góra Kalwarja.“

Kaip po daugel Žemaičių vietų taip ir czia daugiausiai durpėmis kurina. Szimet labai gerai su durpėmis nusidavė, nės sausa vasara buvo. Czia jų vezimas nū poros arklių 1 rublių kasztūja, o nū vieno arklio 50–60 kapeikų.

Per szią sausa vasarą daugel upių baisiai iszdziuvo, vandū ką tiktai sunkiasi. Daugeliui prudu iszdziuvus, karosai ir kitos zuvys iszdvošo.

Kalvarijoje yra 5 karczemos, o miestelis visai mažas, nebeturi nei ketvirtos dalies, Palangos, bus toks kaip Sudargai (Suvalkų gub.) ar Girkalnis (Resiainių pav.) Žmonės tenai dideli girtūkliai: jeigu savo pinigų neturi, tai paskolija, o geria už svetimus pinigus. Ypacz girtūklystė labai po žemaičius pasiplatino; dar vienoji Palanga tame dalyke iszėmimą daro, bet sako, kad todėl, kad už ką gerti neturi. Palangoje viena karczema yra ir toji tuszczia stovi. Visi žemaičiai baisiai gerti pradėjo, o pertat musztynių ir provų skaitlius vis didinasi.

Viens gaspadorius Maiziaune, Kalvarijos parapijoje, apie szimtą desėtinų turėdamas, dėl pieno už 300 rublių piešinę masziną nupirko ir dabar surius ir sviestą darydams, į Liepoją pristato. Girdėjau, kad daugel mūsų svieto per Liepoją į Angliją nueina.

— *Alsėdija*, Telszių paviete, kur mūsų vyskupų gyvenimo vieta buvo, yra medinė bažnyczia. Todėl aplinkiniai pradėjo jūktis ir isz to į priežodį įėjo:

— Alsėdiszkiai, ilgakiszkiai, per tiek metų vyskupų turėjo, o bažnyczios neiszmurijo!

Nors ant Vilniaus archeologiszko susivažiavimo szimet Ruggjuczio mėnesyje ir caro giminaitis ketino buti, bet maskoliai dejūja, kad vargu be lietuvių susivažiavimas nusidūs, nės tie apie savo krasztą kūdaugiausiai žino. Tas susivažiavimas ant to yra daromas, idant prie jo lietuvius ir lenkus pritraukti.

Zinomas yra daigtas, kad namieje pas gaspadorių daug brangiau reikia užmokėti už kozną daigtą. Taip pat yra ir Palangoje. Czia zuvys, kaipo tai menkės, yra daug brangesnės negu kitose vietose toliaus nū marių kraszto.

Ir taip Kretingoje Palangos žuvys yra daug pigesnės. Daugumas iš Palangos važiuoja į Kretingą žuvies nusipirkti. Žinomas yra daigtas, kad sutikęs į turgų važiuojančius ant kelio brangiau užmokėsi, negu ant pacio turgaus.

Iš Zemaiczių žmonės į Liepoją netiktai dėl pardavimo gyvulius varo, bet ir mėsą dėl pardavimo veža, už kurią gauna po 7-10-12 kapeikų ant svaro.

— Iš *Mosėdžio* (Telszių pav.) veža sieną į Liepoją, gaudami ten po 5 rublius už birką. Iš priezasties stokos paszaro gyvuliai ir mėsa turės atpigti. Avižos eina augštytyn — puras 2 rubliai; miežiai 180 k.—2 rub.; rugiai nū 2-3 rub; kviečiai daugiau kaip po 3 rublius.

— Kretingoje kurios bažnyčia iš savo vargonų yra garsinga, maskoliai kada tai savo cėrkvę pastatė, kurią zemaicziai „maskolių kirke“ vadina.

Nekurie iš zemaiczių ponybės pradeda lietuviszva kalbą užtarti. Taigi tą visi apie grovus Siberg-Plioterius kalba, kad anie tą klausymą labai prilauko ir tai, kaip girdėtis, visi iš jų giminės.

Kretingos Tiszakai, kurie tankiai maudymo laike Palangoje buvo, taipojau lietuviszškai mokinasi. Ir taip panelės grovaitės tos kalbos nū vienos ponios Lapinskienės mokinasi.

Vėl zemesnių lūmų tarpe yra didelis noras išsimokini mo lenkiszkos kalbos. Nės sako, kad be lenkiszkos kalbos žmogus kvailas esti. Kada ponai nori grįžti prie tėvų kalbos, tai nekurie zemaicziai norėtų nū anos atstoti.

Datirtas jau yra daigtas, kad Baltoji jūra nū mūsų pusės nū kranto atstoja, o Žuvėdijoje užpila. Liepojo ir Palangos seni žmonės liudija,

kad jūra jų atminime daug nū kranto atstojusi. Mažne ant vieno žingsnio kožną metą jūra nū kraszto traukias.

Dabar ant Baltosios jūros per kelias dienas nū vakarinio ir pietinio vėjo sujudėjimas buvo ir izmetė daugybę netiktai kerpių (jod), jūrės ziedų ir t. t., bet ir gintarų. Sztai galima matyti, kaip žmonės tas kerpes su tinklais žvejoja ir jose gintarus atranda, o tankiai ir padvėsusia žuvį.

Gintarai ir kitose vietose pabaltjuriai atsiranda. Pasakoja, kad ir Dusios ezere, Suvalkų gub., ezero vilnys diktokus gintaro szmotus izmeta.

Sutikęs iš Garždų parapijos Žemaitijoje žmonės izgirdau priezodį: „Reikės tav į Mazeikių kubilą važiuoti“. Taigi praszau paaiszkinimo. Mat, kitą kart toje parapijoje buvo Mazeikio dvaras su bravoru. Taigi Mazeikis ten izbaczkos taip dizeciai atsigerė, kad ten ir galą gavo, nū to ir priezodis paeina.

— *Palangoje* neseniai ant Birutos kalno nakties laike buvo zobova daroma, fejerverkai leidžiami ir t. t. Grovai Tiszakai tą ovaciją dėl savo sveczių ir vyskupo įtaisė. Ten kūne visa Palanga žiurėti suėjo. Bet 25 d. Liepos vietiniame kurhauze buvo balius paskirtas. Pirm nedėlios balius buvo suvisum nenutikęs, nės merginų pilnai buvo, o vyrai tiktai keli. 25 d. Liepos susirinko 35 panos, o 7-10 vyrų taip, kad balių vėl negalima buvo už nusidavusį laikyti. Per ilgą laiką svečiai po langu stovėjo žiurėdami, kas pirmas į salę įeis, nės laukė žiurėdami, ar balius nusidūs ar ne, idant pinigų nepatrotyti. Vyrai mokėjo po 1 rub., moterys po ½ rub. Merginos jūkės, kad vyrai todėl nepribuvo, kad ant kravatų pinigų neturėjo.

Palangoje iš tos priezasties, kad menkai sveczių suvažiavo daugel tuszczių kvatierių pasiliko. Kur pirma 30 rublių praszė, dabar galima už 10 rublių gauti.

Palanga miestas nebruka votas, per tat czia pagados laike neapsakytai daug dulkių pakyla. — Už maudymo budeles reikia dvarui po 5 rublius mokėti, o prie to dar po 3 rub. ant muzikos. Iš tos vienok priezasties, kad nekožnas nori ant muzikos į parką eiti, ne kožnas nori ir 3 rub. mokėti. Kiti svečiai iš miesto izbėgo, idant nū muzikos izbėgti.

Nū vieno pono Palangoje dagirdau, kad Siraicziūse pas Dr. Andrejauskį daugel Simano Daukanto rankraszczių atsiranda. Reikia raszyti per Telszius, Kauno gubernijos.

Palangoje apat jūros yra taisomos sziltosios vonės iz jūrės vandens. Mažne per ½ versto yra įtaisyta geležinė rura, kuri su pumpos pagelba varo jūros vandenį į vidurį miesto į progimnaziją, kur yra vonės įtaisytos. Tą vandenį su vienu arkliu tam įtaisytame manežiuje pumpūja, kurį žmogus varo, bet ans arklys taip į savo darbą yra pripratęs, kad ans ir be žmogaus viens aplinkui sukasi, o žmogus toliaus paėjes gal su kitais szneketi. Szimet vonių pareikalavimas yra didesnis negu pernai. Pernai reikėjo daugių daugiausiai 43 vonių ant dienos, o szimet 60 vonių. Už kožną vonę moka po 50 kapeikų. Į vones eina tie, kuriems jūros vandū yra per szaltas.

Pajurio zemaicziai arba lietuviai didįjį laivą *akrutu* vadina, iš lenkiszko *okręt*, o mažesnj *szėpiu*, nū vokiszko *Schif*. Dėl žvejojimo laivus *valeziais* vadina.

Pajuriai daug yra paukszczių, kurie kirais vadinasi. Tie kirai yra szpoko didumo,

pilki su jūdoms galvoms ir snapu, kojas turi raudonas.

Plateliai yra tai vieta Telszių paviete didele senatnybe pagarsėjusi. Yra tai miestelis prie kurio yra ezeras su sala, ant kurios nū senų senovės buvo pilis dar skandinavų (žuvėdų) pirm tukstanczio metų sutaisyta. Paskui nū kelių szimtų metų randame dokumentus nurodanczius, kad toji pilis prie karalienės Bonos prigulėjo ir kad jos medinės sienos dar tebebuvo. Ir dabar toji sala pilia vadinasi, bet dabar ant tos salos nėra tos medinės pilies žimės. Žimus yra dar tiltas nū ezero kraszto sulyg tai pilies salai. Tōji sala krumais apaugusi pilies zenklo neturi. Visas Platelių ezeras ir toji sala grovui Szuazelui priguli, kuris ant jos ant visos vasaros verszius suleidžia, o ant rudens atima. Apart salos pilies yra dar czionai ant to ezero Breidsala ir Verszins, kurie yra mažesni. Nū czia arti yra dar du ezera: *Ilgio* nū to pavadinatas, kad ilgas yra, ir *Beržora*. Czia yra gana gražios žuvys, tiktai jas sunku sugauti.

44.

— *Senapilė*. Didžiausias užmanymas senapiliecių — krautuvė jau beveik gatava, galima ką norint nusipirkti. Teisybė, pinigų susidėjo da ant jos mažai, tik į porą tukstanczių ir tavorų, žinoma, mažai, bet visgi szistas jau ir yra. Netoli rudū, ukinįkų laimingiausias laikas, tada tikrai kad daugumas įnesz savo skatiką ant tos krautuvės, susirinks jei ne keliolika, tai nors keli tukstancziai ir krautuvė prasiplatys, pasididys ir, kaip galima tikėtis, it rozė pražydės. „Pradžia darbą gaisziną“ sako priezodis, bet szii pradžia rodos daug gero lemia. Žmonės labai norin-gai lanko ukinįkų krautuvę

ir, kada greta stovintieji žydų kromeliai yra beveik tuzti, szi ukinjų krautuvė yra kaip kaju prigrusta, taip kad szventomis dienomis ir per turgų tryse vos tik spėja pardavinėti pirkinius reikalaujantiems. Vienu žodžiu, krautuvė yra labai meiliai priimta aplinkinių gyventojų, o da labjaus lietuvių inteligentų.

Nors ta krautuvė yra užvesta draugystės, bet kada pinigų susidėjo, kaip sakiau, mažai dėliai sunkauso pavasario laiko, sąnariai nėjo da nė pas rajentą (notariją), nės gėda butų su taip mažai pinigų draugystei pasirodyt vieszai priesz visą svieta. Tūs pinigų pavedė p. Vitkauckui, kurs apsiėmė rėdyti tą krautuvę ir jis taip veda tą reikalą, lyg kad butų jo vieno locnastis ta krautuvė. Pagelbinjku yra jam pridūtas p. Josiukas, kurs buvo kelis metus prie krautuvės Vilniuje. Toliaus matyti kad neapsieis dvieja, ir taip turgaus dieno se tur priszokti jiems pagelbėti viens-kits isz paszalinų (sąnarių).

Kaip tik szi krautuvė gerai iszeis, apie ką dabar beveik nė neabejojame, tūjaus atsiras panaszius krautuvės ir kitūse miestūse ir miestėliūse. Jau Pilviszkių ukinjikai tik žiuri ir laukia, kaip czia nusidės su Senapilės krautuve, kad paskui ir pas savę panaszią įsteigti. Juk mūs lietuviai yra toki, kad jiems kaip nori pasakok apie kokį ir labai naudingą daigtą, tai pakol jis nepamatys savo akimis, tai vis sakys: „Et! isz to nieko nebus...“ Bet kada dursi jam, kaip su pirsztu į akį, gyvu paveikslu, tada pats susipranta ir pasakės: „czia, vage, esama nesuvis szlekto (blogo) daigto...“, visoms keturioms kabinasi ir padaro tai, prie ko pirmiaus per ilgą laiką negalėjai prikalbyti, kad už to

imtųsi.

Ant virszaus durų krautuvės yra lenta (szildas) su gudzku paraszu: „Christianskij magazin“, kas lietuviszkai iszeis: *Krikszcionių krautuvė*. Paraszas yra dėlto vientik maskoliszkas kad lietuviszkai ir lenkiszkaivalia raszyti. Galima visokiose kalbose raszyti, prancuziszkaivalia, zydiszkaivalia, czigoniszkaivalia, arba net ir „velniszkaivalia“, jeib tik ne lietuviszkai ir lenkiszkaivalia. Ir czia pasirodo gana aiszkiai, kokiais gerais yra „globejais“ (kaip jie savę vadina) maskoliai dėl mūs, lietuvių. Jau mums nusibodo klausyti ir kitiems pasakoti apie neteisingumą maskolių valdzios; į katrą krasztą kreipsiesi, visur atsidursi, nei ant kokio asztraus piktadagio, ant maskoliszko „ukazo“, isztiesusio savo gelezinę, stipriai sugniauztą kumszczią ne priesz kokias piktadėjystes, tik ant mūs nekalto sprando. Taip ir czia: lietuviszkai ir lenkiszkaivalia raszyti nevalia, angliszkaivalia ar prancuziszkaivalia nēr reikalo, nes beveik nieks tų kalbų nesupranta, o krautuvė be szildo (paraszo) nebus. Czia gudai mato, kad paraszas bus gudziskas ir sąprotauja sav, kad visi jį skaitys, pamėgs jų kalbą ir pastos maskoliais. Akli galvijai! nesulaukimas jus...

Pagal uzderėjimą javų sziūs metus galima priskaityti pierlingiausiu. Javai visur kaip siena: rugiai dailus, nekurie ukinjikai pasakoja, kad savo rugiūse randa sziaudus, iszaugusius septynias pėdas augszczo! Da geresni už rugius kviecziai. Isz vasarojo puikiausi miežiai, geri ir žirniai, avizos, vikiai. Bulvės taip gi gerai tarpo, iszaugo didelės, nors da nesuaugo ir neturi savo skonio. Kad tik Dievas dūtų laimingai viską susivalyti, vargu szimet ukinjikai galėtų skystis ant sun-

kių metų. Rugius jau kūne visi pradėjo kirsti; jau laikas, jau po szv. Onai, szimet ir taip kelioms dienoms pradėjo vėliau kirsti, kaip paprastinai. Kas turi ankstybų miežių, taip gi jūs szmagoja.

Szienai ir dobilai jau beveik visų namieje. Giedrus oras davė dailiai viską susivalyti. Tik tiek nelemta, kad szimet pievos neželė ir dobilai nelabai bujojo; taip kad su paszaru gal buti ankszta.

Paszaro mažai, o da ir tą patį veža į Prusus. Sako, kad szimet Prusus visai mažai užaugę paszaro, dėlto brangiai moka už szieną, o mūs ukinjikai, bile tik jiems kelioms kapeikoms brangiaus užmoka, gatavi neatsiziūredami ant pavasario pardūti ir paskutinį paszarą.

Szeszupėje po Kumelionių tiltu (netoli Senapilės) prigėrė besimaudydamas mokjtinis Senapilės gimnazijos, sunus podpulkaunjko. Buvo jis stacziatikis, nors motina ir patėvis yra katalikai. Tas tokiu budu stojos: motina katalikė isztekėjo už gudo, ir dėlto jos sunus buvo pakriksztytas popo. Neuzilgo jo tėvas gudas numirė, o naszlė isztekėjo už kataliko, podpulkaunjko, taip kad nors sziaudien abudu tėvai buvo katalikais, jų prigėrėsis sunus buvo stacziatikiu.

Pavasaris ir vasara buvo, galima sakyti, vėsus, tik szia paskutinę sąvaitę (nedėlią) yra didelė kaitra, taip kad diena į dieną esti szilumos 23 sulyg 25 laipsnių Reamuro. Tas karsztis laike paczius rugėpjūtės labai sunkina darbinjkus. Girdėti kad keliose vietose rugių griebikės kur menkesnės negalėjo, dalaikyti iki galui, kitoms net kraujas prasimuszė per burną ir nosį.

31. VII. J. Vėzys.

Isz Kitur.

— *Suvienytos Valstijos.*

3 d. Ruggjuczio Chicago'je maskoliszko skyriaus ant vi-sasvietinės parodos gyventojai szventė savo carienės gimimo dieną. Maskoliszkoje cerkvėje susirinko isztikimi caro pavaldiniai, „draugai“ ir nemaž akvyvų. Baigiant popui „molebna“ už palaimą „vieszpataujanczius szeimynos“, viens isz buvusių cerkvėje Jūzas Egicki netikėtai prabylo į susirinkusius. Jis iszrodė kūtikriausioje szviesoje maskoliszka tironą, pasakojo apie jo nūzmumą ir t. t.. Baigdamas savę kalbą jis nulupo ant sa-kyklos kybantį caro paveikslą ir szaukdamas: „szalin su despotais carais, tegyvūja respublika, tegyvūja prezidentas Cleveland'as“ — sudraskė į szmotelius tąjį paveikslą ir sumindziojo jį. Maskoliai buvusieji cerkvėje pasidalino į dvi puses; vieni norėjo nubauti drąsųjį kalbėtoją, kiti už jį stojo ir prasidėjo cerkvėje abelnos pesztynės. Egicki's-gi tūm tarpu, iszitraukęs didelį peilį ir besigindamas jūmi, pasmuko isz cerkvės.

— Valstijoje Kansas dideli sumiszimai įvyko, kurie ne-daug gero žada. Tenai pirmiaus visą valdzią turėjo republikonai, o dabar gavo virszų nauja darbinjku parti-ja — populistai. Neseniai tos valstijos gubernorius (populistas) liepė tulam Hughes pulkaunjku iszvaikyti nū vienos salės susirinkusius republikonus. Hughes republikanas nepaklausė gubernatoriaus, taigi tapo atidū-tas po kariszku sudu ir popu-listai jį kaltina kaipo valstijos iszdaviką, o republikonai, garbūdami jį it didziavyrį, pasiren-gę yra jį uzstoti. Abelnai tarpe tos valstijos republi-konų ir populistų tokia yra neapykanta, jog vieni ant kitų

rengiasi su ginklais užpulti.

— *Vokietija.* Laikraštis „Italie“ padūda žinias apie barbariškus baudimo pragumus Vokietijos kalėjimūse. Taip gercogijos Saksen — Koburg — Gota „Ichtershausen“ kalėjime vartojamas yra dvejopas budas baudimo: 1) Kalinis turi išsirengti suvis ir, jį pririsę šikšzniais diržais prie lentos, daužo lazdomis. Po penktam smugiui nelaiminga auka apsilieja krauju. Nū tokios bausmės nepavalnija pagaliaus moterų ir vaikų. 2) Kalinį velka žemyn gana ilgais laiptais (trepais); nelaimingas apsilieja kraujais, pramusęs galvą į akmeninius laiptus. Kalinėje, sudėję jo rankas užpakalije ant peczių, sukala jas geležiniais pančiais ir taip jį perlaiko nū 24—48 valandų. Dvi žmogystos išėję iš kalėjimo, skundėsi valdziai už taip nežmoniską apsiėjimą.

— *Sveicarijos* mieste Zurich'e dabar rodavojasi susirinkę iš viso svieta socialistų delegatai. Tarpe suvažiavusių yra net Maskolijos ir Serbijos delegatai. Zurich'o gyventojai labai maloniai priėmė suvažiavusius ir socialistų tarptautiskas kongresas tapo atidarytas su didelėmis iszkilmėmis. Anarchistai tapo atmesti nū emimo dalyvumo rodoje, bet kad anarchistiski delegatai nelabai norėjo apleistis kongressą, pakėlė pesztynes, tai tapo iszmesti lauk.

— *Italijos* nekuriūse miestuose, o ypacz Neapolije smarkiai siauczia cholera. Žmonės deszimtimis tukstanczių bėga iš miestų, kur pasirodė cholera. Valdžia stengiasi kiek galėdama užslėpti tikrą dalykų stovį, nepavelija vietiniams laikraszcziams teisybės raszyti, o taipogi ir užrubezinių laikraszczzių korespon-

dentus pridaboja. Taip vieno amerikiszko laikraszczio reporteriui porą sykių buvo sugražyta atgal depesza.

Cholera skina žmonis taipgi ir kitose Europos valstijose.

— *Belgija.* Mieste Waterloo neseniai atidengta baisią piktadėjystę. Tulas mesinikas Grimonprez neapkęsdams savo sunaus užmūšė jį, o norėdams paslėpti savo piktadėjystę, supjaustė savo sunaus kuną į nedidžius gabalėlius ir pardavinėjo jo mėsą it kokio galvijo. Nesitikėtai atidengta piktadėjystę. Tulam veterinorui (galvijų daktarui) tarnaitė parneszė ant pietų mėsos gabalą. Daktaras užėjęs iš netyczių į virtuvę ir pažiūrėjęs į mėsą, pažino, jog tai neyra keltuviena. Tūjaus davė žinią apie tai policijai ir, suaresztavojus anąjį mesiniką, iszsiszokino toji baisi vaik užmūšėjystę.

— *Maskolija.* Miesto Char'kov'o prakilnesniejie ukėsai neseniai labai nesmagias naujienas iszgirdo; vieną naktį cariszka policija arestavojo 20 prakilniausių žmogystų — vyrų ir moterių; arestavoti yra tai vien universiteto profesoriai, mokiti statistikai, daktarai, pagarsėję net Europoje.

Nekurie iš suaresztavotų po teisybei visiszkaie nieko prieszingo valdziai neveikė, bet czinovnikija neapkentė jų už tad, jog jie triusė apie žmonių apszvietimą, uždėdinėjo knygynus, dalinėjo už dyką žmonėms knigas dėl skaitymo. Taip darbavosi su savo paczia igijęs europiszka garsą mokytas statistikas ir etnografas A. Rusov'as statistikas Padalka ir kiti. Žandarai negalėdami kaip prie jų prisikabinti, papirko kokį ten kontrabandniką žydą, kuris užneszė pas jūs nekuriūs užrubežinius maskoliszkus rasztus, prieszingus valdziai ir davė

žinią žandarams. Szie kaip vānagai sulėkė ir bekratinėdami po „neblagonadežny“ namus radę tūs rasztus, sukimszo platintojus tarp tamsių burliokų apszvietimo į kalinę, isz kur jūs isztremis į tolymus Siberijos tyrus.

— Maskolijoje dabar siauczia smarkiai cholera, o ypacz pietinėse gubernijose, kur žmonės szimtais mirszta nū tos baisios ligos. Isz priezasties choleros nekuriuose mōksliszkose apyrubėse (Kijevo, Odesos ir t. t.) pailgitos tapo vakacijos mokytiniams. Ant Kaukazo, kur taipgi vieszi cholera, tapo iszsiūsta daugybė kariszkų daktarų.

— Maskolijos valdzia nori įvesti žimias permainas gubernijose, kurios priguli prie taip vadinamo „Privislanskij kraj“, arba Lenkų karalystės. Taip antai dėl sutvirtinimo maskoliszko veikalo nori burliokai vietoje Kalisz'o padaryti gubernijos miestu miestą Lodz, kuriame dabar vieszpa-
taujanti germanizacija ir tarp fabriku platināsis vokiszkas darbinikiszkas socializmas, taip baisus carizmui.

Mažumas isz lietuviszkos botanikos.

Lapienė — Brassica oleracea.
Laisziai [lenszvikiai] — Vicia cracca.
Laktukai — Lactuca sativa.
Ledlelijikė (snieginė) — Galantus nivalis.
Lenszis (lenszukas) — Lens esculenta.
Lipsztukas (lubysta) — Levisticum officinale.
Liugniai geltoniejie (būzoles, pumpos, luknė) — Nupharluteum.
Liustsnukiai (kregzdažolė) — Antirrhinum maius.
Luksztai didiejie (burbulės, burlės) — Caltha palustris.
Luksztai-mažiejie — Ranun-

culus bulbosus.

Marlakas (pelėdzirnis) — Vicia dumetorum.

Martelės (saulelės, liežuvėliai, szimtažiedziai) — Bellis perennis.

Marymėtė (balnotrynė) — Lamium album.

Maudos vandens (vandens gerdokliai, velnių ridikai) — Cicutavirosa.

Maurai — Lemna minor.

Melės — Isatis tinctoria.

Melotai — Melilotus albus.

Menturis — Convolvulus sepium.

Mėrunai — Origanum maiora-na.

Mėszlungis — Tithymalus helioscopius.

Mėta — Mentha crispa.

Miegalė — Succisa pratensis.

Miluszke [mėtra, biczių žolė] — Melissa officinalis.

Miniava — Veronica longifolia.

Molingas — Cucurbita pepo.

Moteržolės [moterynai, matruszkos] — Tanacetum parthenium.

Nedetka — Leontodon taraxacum.

Notrynė [nūtarā, gudnūterė] — Urtica urens.

Palatrunai — Artemisia dracunculus.

Paletrunai — Valeriana officinalis.

Pankūliai — Foeniculum officinale.

Pasternokai [burkantai] — Pastinaca sativa.

Pasternokėliai baltiejie laukiniai — Pimpinella saxifraga.

Pasternokėliai raudoniejie laukiniai — Sanquisorba officinalis.

Pelenis — Arctostaphylos ursi.

Penkpirszcziai [trepejulės] — Lubinus luteus (angustifolius).

Pentinėliai [sinavada] — Delphinium consolida.

Pėplė baltoji — Populus alba.

Perstupas — Hedera helix.

Petruszkai — Petroselinum sativum.

- Pienė — *Sonchus oleraceus*.
 Piktybropė [mauda] — *Conium maculatum*.
 Pipirai gandro — *Cardamine pratensis*.
 Pipirmencai — *Mentha piperita*.
 Pipiro medis — *Daphne mezereum*.
 Platmėtė — *Mentha pulegium?*
 Plavas [naryczia] — *Triglochin palustris*.
 Pliumų medis (pliumė, slyvas) — *Prunus domestica*.
 Pluszlelijos [vilkdalgiai] — *Iris germanica*.
 Pupa — *Phaseolus vulgaris*.
 Putelis — *Viburnum opulus*.
 Rakteliai dangaus (raktažolė) — *Primula officinalis*.
 Raudolėlės vandens — *Eupatorium cannabinum*.
 Rėzukai [czerukai] — *Nasturtium officinale*.
 Ridikas — *Raphanus sativus*.
 Ridikėlis — *Raphanus var. radiola*.
 Rieszutų medis — *Corylus avellana*.
 Rietena — *Pirola uniflora*, arba *Veronica officinalis*.
 Rietenos didžios — *Sempervivum tectorum*.
 Rietenos mažos (drugžolės) — *Sedum acre*.
 Rievė (sztakrievė) — *Beta vulgaris*.
 Ropė — *Brassica var. gongyloides*.
 Ropelė — *Malva rotundifolia*.
 Rukszcziai — *Polygonum persicaria*.
 Ruksztynės — *Rumex acetosa*.
 Ruksztynės arklio — *Rumex hydrolapathum*.
 „szunies — *R. acetosella*.
 „zūkio — *Oxalis acetosella*.
 Runkulis — *Brassica rapa var. esculenta*.
 Salamonas (esterkė) — *Aster*.
 Saulžolė — *Hieracium umbellatum*.
 Sausenis — *Heranthemum annum*.
 Seilžolės (putos žolės) — *Saponaria officinalis*.
 Serbentas jūdasis (bobūgė) — *Ribes nigrum*.
 Serpė — *Serratula tinctoria*.
 Skendepis — *Utricularia vulgaris*.
 Smirdėlė — *Ebulum humile*.
 Snapas gandro [gandrosnapiš] — *Geranium sanguineum* arba *Erodium cicutarium*.
 Spangūlė — *Vaccinium oxycoccos*.
 Sravžolė — *Achillea millefolium*.
 Svėris — *Erysimum cheiranthoides*.
 Sviklas — *Beta rapacea*.
 Szauskštai varlės — *Alisma plantago*.
 Szauskštis [pastrielka] — *Petasites officinalis*.
 Szeimedis [kiaurmedis, bezdas, bukas] — *Sambucus nigra*.
 Sziaudinė — *Helichrysum arenarium*.
 Szilas [viržiai, birzdžiai] — *Calluna vulgaris*.
 Szilingas — *Lysimachia mullaria*.
 Szilko žolė — *Melandrium rubrum*.
 Szlūta laumės — *Viscum album*.
 Szunlaiszkiai [szunies petroszkai] — *Aethusa cynapium* arba *Cynoglossum officinale*.
 Szunpionkė — *Viola canina*.
 Szvendrai [žaskulės] — *Typha latifolia*.
 Szvoklės [aszvoklės] — *Ribes rubrum*.
 Tarszkucziai [žvaginiai] — *Alectorolophus minor*.
 Tramo žolė — *Glechoma hederacea*.
 Trauko lapai [kelio letena, rietena, gysloczia] — *Plantago maior*.
 Trėszkės — *Vinca minor*.
 Tvyrāi [tvyrukai, seiltekės] — *Artemisia ptarmica*.
 Usnis [tikroji] — *Carduus crispus* arba *nutans*.
 Usnis (gudobelis) — *Mespilus oxyacantha*.
 Usnis (didžioji) — *Cirsium oleraceum*.
 Vaivoras — *Empetrum nigrum*.
 Varlamėtė — *Mentha aquatica*.
 Vėdrynės (gaidylai, gaidpirszciai, gaidakojai) — *Ranunculus acer*.
 Vėjo žolė — *Polygonum aviculare*.
 Vėzenis — *Valeriana dibica*.
 Vienryksztis — *Ulmaria pentapetala*.
 Vilkbukis — *Rosa caina*.
 Vilkvysznės (durnžolės) — *Atropa belladonna*.
 Vingiruksztis — *Polygonum bistorta*.
 Vysznė — *Prunus cerasus*.
 Vysznė žydo — *Physalis alkekengi*.
 Vyturė — *Convolvulus arvensis*.
 Žiemriesztis — *Lathyrus tuberosus*.
 Žibūklė (žibutė, blezdingė) — *Viola odorata*.
 Žirnis baltasis — *Pisum sativum*.
 Žirnis rainasis — *Pisum arvense?*
 Žvaguecziai (žvaginiai) — *Capsella bursa pastoris*.
 Žalvijė — *Salvia pratensis*.
 Zuraūžolė — *Veronica Teucrium*.
Chronopolitanus.

Tautiško Susivienijimo Lietuvos Kataliku Amerikoje 8-tas Seimas.

Praneszu visiems Susivienijimo sąnariams, jog šį mėną iš Dievo apveizdos 25 dieną Spalių (Oktobrius) bus laikomas seimas Pittston'e Pa. Todėlgi meldžiu visų lietuviskų draugysčių, kaip prigulincijų prie Susivienijimo taip ir norincijų prigulėti, iszrinkti ant artymiausio savo draugysčių susirinkimo (mitingo) jeigu ne du tai nors po vieną delegatą ir tūjaus apie iszrinktus delegatus praneszti į laikrasztį „Vienybė“.

Draugystės, kurios negali įstengti (iszgalėti) siusti delegatų į seimą, gali savo įneszimus dėl Susivienijimo gero pavesti artymiausios draugystės delegatams arba ant po-

pieros suraszius prisiusti vienam isz Susivienijimo vyriausybės, nelaukiant paskutinių dienų priesz seimą.

Delegatai turi suvaziūti ant vakaro į Pittston'ą, Pa. Spalių (Oktobrius) 24 dieną. Tą dieną vakare pusė po septynių ant šalės bus laikomos visokios kalbos apie Susivienijimą, po kam bus dailus lietuviszkas pasilinksminimas.

Ant rytojaus tai yra 25 dieną Spalių lietuviszkoje bažnyčioje bus iszkilmingai laikomos Szv. Miszios lygiai ant asztūnių, ant kurių turi susirinkti visi delegatai. O pusė po devynių prasidės seimas.

Kuningas A. Burba
Susivienijimo prezidentas.

Vargdieniai

Pasaka isz tikru atsistkėimu penktos ir szeszto deszimtės mūsų amžiaus.

Mykolo G.

(Tąsa.)

Ar pakviesti lipkiai (ubagai), visi susirinko? — užklausė Kumsztys.

Visi, visi susiejome — atsiliepė daug balsų.

Tikt Burbulio dar nėra — pritarė Baczka.

O kus jis dingo? — klausė Kumsztys.

Jau, pone vaite, po Burbulio — mat nabagytis užsimanė vienam gultiu (žydui) balną nudziauti, o czia tie judosziai gultiai užpūlė ir vargšą Burbulį prie asesoriaus nuvilko — pasakė Bizingis.

Nu tai menkas daigtas už balną truputį iszdirbs kailį ir paleis — kalbėjo Pupspirgis.

Taip ir atsieitų, kad po balnu nebutų buvęs valata (arklys): zinoma, jogei mūsų Burbulis nevisūmet mėgsta pėkszczias vaikszioti — isztarė Bizingis.

Ui ui! gaila mums jūkdario Burbulio — davėsi girdėti daug balsų.

Tai kumelių jūkai atsiejo

— o ką darysi, kad gerai gra-
jiti nemoka, tegul už skripkos
nesigriebia, mės dėl jo mūsų
pūtos negaiszisine. — Ar isz-
virė *stepurka* (mėsa)? — pa-
klausė Kumsztys.

Jau, jau iszvirė — atsake
dabojanczios sagoną bobos.

Nu vaikai, rūszkitės greitai!
— Roczka su Bizingiu pri-
leiskite į pūdynes degtinės ir
alaus, o jus, bobelės, dūkite
valgyti — isztarė Kumsztys.

Kada nusiūsti ubagai leido
į pūdynes degtinę ir alų, o
moters statė ant žemės bliu-
dus su barszcziais ir geldas
su mėsa, tada sėdincziam ne-
toli ubagai Kumsztys pasakė:
Dūk szian *matloko* (tabo-
kos); davus-gi ubagai tabo-
kos, Kumsztys užrukęs pyp-
kę, atsiliepė: — o ką, Vincai,
ar ilgai tu busi nebyliu?

Dar dvejis metus nebyliau-
siu, o paskui paczią vesiu —
ant dyvų aiskiai atsakė Vi-
ncas nebylys.

Dabokis tikt brolau, kad
nepakliutum į rankas to ju-
dosziaus Zavernėjo, tai jis isz
mokjūtų tavę kalbėti — iszta-
rė jūkdamasis Kumsztys.

Reikia zinoti, kad tada Szi-
lave buvo labai smarkus ase-
sorius Zaverniajavas, kurs
nevienam vagiui ir ubagau-
jancziam sveikam tinginiui
dailiai kailį iszdirbo.

— Gana, gana, pone vaite,
jau aš buvau jo nagūse ir no-
ris dvideszimts penkis bizu-
nus suėdziau, bet kaip akmū
isztylėjau, vienok, kad butų
dar porą deszimezių kirtęs,
tai jau bucziau prakalbėjęs —
duksaudamas atsakė Vincas.

Tėvai, valgiai prirengti —
rud-Katrė savo vyrui pa-
sakė.

— Roczka su Bizingiu nesz-
kite greicziaus degtinę ir alų,
o tu Pupspirgi *dziakank ma-
nasi* (dūk man) blekines; pra-
szau svetelių sėstis — isztarė
Kumsztys. Ant tų zodzių su-
judo ubagai ir emė prie val-
gio sėstis, — vieni ant kru-

vuczių prilaužjūtų agliszakių,
o kiti ant padėtų pagalių,
krepzių ir visokių skarmalų.

— Ursze buk *pakaske* (gas-
padine) ir rėdos pridabok —
pasakė Kumsztys.

Nu jau, pone vaite, jie ma-
nė pažjsta ir gerai žino, kad
kas nedabos rėdos, tai gaus
į sprandą, kad jam ir kepenys
suzvangės — atsakė pasiut-
Urszė.

Isz tos meilingos gaspadi-
nės prakalbos vieni nusijūkė,
o kiti drąsesni pusbalsiai kal-
bėjo: — zinom', zinom', mūsų
Urszute, kad mainant ant vel-
nio nereiktų priedo dūti.

Roczka, neszdamas ir staty-
damas sklidinai pripiltas deg-
tinės pūdynes, po truputį
sriūbstė aną, kalbėdamas: —
tai brolau griekas Dievo do-
vaną ant žemės nulieti.

Bizingis statė viedrus su
alumi, rud-Katrė molinius
pūdelius, keletas ubagų *zama-
ra* (dūną) raikiojo, o pasiut-
Urszė sodjdamas sveczius ne-
vieną isz jū kumsztelejimu
pavaiszino.

Pupspirgiui atneszus ble-
kines kvatierkas, Kumsztys
prisėmęs degtinės ir pasakęs
„bukite sveiki“ vienu mauk-
telejimu blekinę iszgerė.

Ant sveikatos tamstai! —
atsakė ubagai ir deszimty
blekinių pradėjo rankose skri-
duliūti, o kas isz sveczių no-
rėjo patuntu dvi blekines
iszmaukti, tai tas už savo go-
bėjimą diktą kumsztelejimą
nū pasiut-Urszės gavo.

Po iszgerimo degtinės, uba-
gai iszėmę isz kiszenių
szauksztus ir peilius, pradėjo
batarą (barszczius) valgyti,
o paskui į *stepurką* (mėsa)
kibo. Svecziai pilvų prikim-
szimu užimti visiszkai nutilo,
ir tikt buvo girdėtis pasiut-
Urszės balsas: „Tu žalty,
neimk taip daug mėsos, tą
szmotelį man palik — ką czia
po geldą knisinėji kaip kiau-
lė, ne rankiok szmotelių, per
nagus gausi“.

Po valandos, kada nuramj-
tas buvo alkis, atsigavino
kalbos ir jūkai; ubagėliai
pradėjo alų gerti, o Roczka
pesztelejėš Kumsztį atsiliepė:
— ponai sako, kad priesz vē-
zius, ant vēzių ir po vēziu, o
mės kūm blogesni esame už
ponus?

— Teisybę kalbi Roczka —
isztarė Kumsztys ir prisemtą
degtinės blekinę iszgerė, o vi-
si sekdami jo paveikslą po
blekinę isztusztino. Po ant-
ros ir treczios blekinės, pasi-
didino tarp ubagų klegėsis,
vyrai nustojo valgyti užsiru-
kė pypkius, moteriszkės krim-
to riesztus ir obūlius valgė,
o buvo ir tokių, kurios drauge
su vyrais pypkius dumė.

Prasidėjo jūkai ir pasako-
jimai apie įvairius atsitikimus
isz ubagiszko gyvenimo, o
Roczka kalbėjo apie vieną
Baltrų nebylį, kurs nuvestas
prie asesoriaus ir smarkiai už-
klaustas, ar seniai pastojo ne-
byliu, nusiminęs atsakė: —
antri metai, poneli; o tada
asesorius drucziai iszdyžęs
kailį Baltrui, nusiuntė naba-
gą į valsczių, isz kur daugiaus
nesugrįžo.

— O ką Stepai, kaip tav-
szj metą klojosi Szilavoje —
užklausė Kumsztys rukanczio
cigarą ubago.

Nieko, gerai, pone vaite —
nupirkęs keletą svarų jautie-
nos, plonai aną supjausezčiau
ir taja *stepurka* (mėsa) apri-
szau blauzdas kojų, kurios
viena baisia zaizda iszrodė;
o kada mėsa smarkiai pradė-
jo dvokti, tai asz gulėdamas
vezimaityje vaitojau ir rody-
damas zaizdų bjaurumą, pra-
sziau susimylėti ant lozoriaus
— dėl to žmonės nevieną rub-
lį man sudėjo, o labjaus tos
panytės ir ponios, užsikim-
szusios su skepecziukėmis
burnas ir nosis, nemažai penk-
kapeikių sumetė — atsakė
Stepas, o ubagai garsiai jūkė-
si ir stebėjosi Stepo gudru-
mui, kurs taip mandagiai pri-

gavo geradėjus, nū kurių
apgavimo nelabai ką gali
maldauti.

Pasiut-Urszė, leisdama
burnos kamūlius dumų, at-
liepė: — vyrai, ar jus pažj-
ste tą ubagą cziucziu-Ka-
vadinamą, kurs antakyje
delį guzą turėjo?

Kur nepazjzime to szyk-
tūlio, — atsiliepė keletas l-
sų.

— Tai asz jums apie jo
manymą papasakosiu — k-
bėjo pasiut-Urszė. —
cziucziu-Kazys vaikszczi-
mas po zemaiczius ir garsj-
mas, kad į Jerozolimą keli-
siaš, nemažai pinigų tai
lionei surinko. — Paskui
maželi eidamas datraukė
Vilkmergės, o isz ten vėl
siskubjdamas per pusę m-
į Zemaiczius pagrįžo ir ei-
mas per kaimus stebuklus
sakojo apie Jerozolimą ir
kus, kurie pagal jo pasa-
gyvus žmones edė; zemaicz-
gi tą girdėdami didei steb-
si ir nū Kazio pirko parne-
tas neva isz Jerozolimo su-
tis, kaulelius įvairių szventu-
o kada Kazys už papra-
smiltį ir surinktus ant ka-
nių kaulelius gerus pinig-
surinko, tai, dasizinojėš a-
tą Kliuczvaitis, nabagą K-
sugavo ir, iszdirbęs jam ka-
visus pinigus atėmė.

Visi pradėjo jūktis ir sza-
ti: „gerai tam szyksztūl-
kurs degtinės negerdavo ir
musų sueigų nenorėdavo
guleti“.

Prie tų pasakų, ubagai t-
kiai veizėjo į dugnus bleki-
su degtine, linksmybė didir-
ir knarkiancziais balsiais p-
dėjo dainūti.

Eina ubagas per skiedryną,
Randa kirvį ant skiedryno.
Motin mano, tėvai mano,
Neb'regėsi kirvio tavo!
Kirvis buvo tarboj' mano,
O kirv-kotis nutrinojo
Nedūk dūnos, nės iszmesiu,
Nedūk krūpų — iszbarstysiu,
Dūk laszinių didelį szmotą,
Gausi danguj' gerą zoplotą.

Po tos ir kitų dainų ubagai drucziai įsigėrę begėdingas dainas pradėjo dainuoti ir apie bobas suktis, o kada senesni ubagai girti prie ugnies gulėjo, tai jaunos jų paczios su kitais uliavojo.

— Vyrai, meskime pypkais! — šaukė Roczka.

— Meskime! meskime! — atsiliepė daugumas ir ubagai pradėjo pypkiaus mainikauti, o daug ten buvo jų ir keiksmų, kada vietoje geros pypkės gavo kas išdegusią, skylėtą ir su kiauru cibuku.

Giedant treiems gaidziams, du ubagai ištraukę iš vežimacizio skripką ir bugnelį, pradėjo grajti, o kiti begėdingai suniko raudoną kazonką šokti. — Po to šokimo ubagai išgėrę po keletą blekinių degtinės pagriebė dailenes moteriskas ir pradėjo poromis apsuktinį šokti, dainūdami:

Ar tai naszliai, ar ženoti,
Ar tai tiesus, ar kuproti,
Ar tai svieki, ar tai raiszi,
Dūkimi' garo pasikaiszę,
Nes linksmi mums diena.
Olia! drala, olia lia!
Olia, drala, olia lia!

Kitiems beszokant, neveda ma pasiut-Urszė paėmusi dar jauną Vincą nebylį staiga leidosi šokti.

Pažįmeti girtybe ir paleistuvyste šokėjų veidai turėjo žveriszką išžiūrą, akys jų nūžmiai blizgėjo, o prie padukusio judėjimo jų bjaurių paveikslų, lankstantie skur liai ir plaukai pridavinėjo tai regyklei daugiaus baisumo. Rodės, kad tai ne žmonės, bet pragaro dvasios ant pragariskos pūtos ezia susirinko. Iš tiesų baises yra veidai, nū kurių piktinybė nutrina karaliską žmogystės ženklą.

Po valandos smarkaus sududimo šokanczių, Roczka suriko: — Vyrai, placziau, placziau skleiskites! — Ant tu žodžių poros, užbrėždamos platesnį apskritulį tankiūse

eglynaicziūse pradėjo nykti, o kada paskutinė pora pragaiszo, tai muzikantai, pametę skripką ir bugnelį, pagavo dvi bobeles ir staiga į girią nususuko.

Viskas nutilo, tikt girdėtis buvo spragėjimas ugnies ir miegtanczių senių knarkimas.

Taip pasibaigus ubagų pūtai ėmė rodytis diena, o žvaigždės tartum susigėdusios paleistuvingos regyklės, dangaus platybėse pasislėpė.

Ant rytojaus gerai pakilus saulutei, ubagai susirinko į kruvą, geriausioje sutartėje, išgėrė atlikusią degtinę ir pavalgę pusrytį, žadėdami ant Razancziavos susieiti Szaulėnūse, koznas į savo pusę nutraukė.

Tokiais tai didesne dalia yra mūsų ubagai, lietuvių maitinami. Mes nesakome, kad nereikia ubagų ir pavargėlių šzelpti, bet tą dalyką priguli izmintingai atlikti, tai yra gelbėti tūs kurie iš priezasties senatvės arba ligos negali sav maisto užsidirbti ir neturi giminių, prie katrų galėtų prisiglausti, o sveikus tinginius, kurie nenorėdami dirbti, apsiskarmaliavę valkiojas po kaimus, reikia varyti prie darbo ir anų veltu neszerti.

VII. DVARAS PLOTAI

Gilumoje Žemaitijos ant krantyje nedidelios bet visūmet vandeniū gausingos upės, atsiziminczios savo augštais kalnais ir giliomis daubomis, stovi dvaras Plotai. Geltona vieszkeliū jūsta matoma pakalnėj, o gražios dvaro triobos tarp augalūtu medzių puikiai aiszkinasi. Kitą kartą Plotai buvo mažu dvareliu, bet nupirkęs anūs turtingas ponas Molderis, pavertė Plotus į didelį dvarą. Taigi padarė, pirkdamas daugumą žemės nū kaimynų ponų ir visokiais budais spausdamas nabagus bajorus, kurių rybos prie Plotų žemės priedavo, o tūmi

privertė tūs vargszus už niekus savo tėviszkę pardūti.

Vieną tokį bajoriszkos žemės užvaldymą, apraszysime: Netoli Plotų, buvo akalyczia arba kaima, vadinamoji Girdai, kurioje gyveno trys bajorai: Valuckis, Vaisznaris ir Drutavyczia, kurie turėdami nemažas tėviszkes, derlingą žemę, puikias sodybas, triobas ir sodnus, gana gerai pasilaikė ir pagal senovės bajoriszko budo mažūse bravoreliūse leisdami degtinę, sriūbė aną kaip versziai putrą ir niekeno nespauziami, dainūdami gyveno. Bet nupirkus ponui Molderiui Plotus, viskas persimainė. Iš pradzių ponas su geru įkalbinėjo bajorams, kad pardūtų jam savo tėviszkes, girdė ir vaiszino anūs, bet tie savo gimtinės niekaip nenorėjo palikti. Ponas Molderis matydamas, kad tokiu budu nieko nepelnys, pradėjo per gvoltą į bajoriszką žemę verztis, ardamas ezias (lycias), užimdamas laukus, pievas ir kirsdamas girią, o negana to, liepdavo iš bajoriszkos žemės pagriebti gyvulius ir dideilius lupdavo užmokesnius. — Gynės, kaip įmanydami bajorai, bet dideliai sunkus buvo apsiginimas, nes ponas suvarydavo savo valsezių, išperdavo kailį prieszinikams ir visūmet ant savo pastatė. — Nemitę bajorai szoko bylinėtis (provotis), bet ir teisdarystėse negalėjo pono įveikti. — Rasztas szventas sako: „Lengviau yra kupranugariui (verbliudui) iszlysti per adatos ašą, kaip bagocziui įeiti į dangaus Karalystę“, o mes galimė isztarti, kad kitą kartą lengviaus buvo kupranugariui iszlysti per adatos ašą, kaip vargszui rasti teisybę. Prie tokių tai sunkiū iszlygų bajorai, užlaikydami tarp savės vienybę, nedaleido savo tėviszkių užvaldyti ir apie pardavimą anų girdėti nenorėjo. Toliaus bus,

Margumynai.

— Nevienas girdi priezodį: „Eridrich heraus“, bet ne koznas jo iszreiszkimą žino. Sztai vieną kartą vokiety su maskolium suėjo į karcziamą gerti, o dikeziai atsigėrę panorėjo koznas už savo karaliū sveikatą gerti. Pirma, maskoliui ant to sutikus, iszgerta buvo sveikata prusų karaliaus Fridriko, bet kad paskui maskoliui panorėjus savo caro sveikatą gerti, vokiety nesutarė, tai maskolius, pirsztą į savo gerklę įkiszes, degtinę gertą už Fridriko sveikatą iszvėmė, sakydamas: „Fridrich heraus!“ (Fridrikai eik laukan!)

— *Dėkingystė.* Jenerolas d'Aumont, protestantų vadas, pergalėjęs katalikus ir atėmęs nū jų miestą Redon liepė visus, kuriūs ten rado, ispanus iszpjauti. Nors buvo apgarszita kora smerczio, kas neiszpildytų to paliepimo jenerolo, bet vienas kareivis užslėpė vieną ispaną. — Apskūstas už tai jenerolui jis prie to prisipazino, ir buvo pasirengęs eiti ant smerczio, kad tikt nezudytų ispano. „Už ką jį tu taip nori iszgelbėti?“ klausė jenerolas. „Jis taip pat iszgelbėjo manę“, — atsakė kareivis: „Dėkingystė reikalauja, idant asz dabar padėcziau už jį savo gyvastį.“ Jenerolas abudu paleido, girdamas jų apsiėjimą.

Apgarsinimai.

Apturėjau nū kun. J. J. Zlotorzynskio isz Pittstono \$8 ir nū Ant. Kaupo 50 c. su praszymu tūs pinigų apversti ant lietuystės dalyko, kokį atrasiu naudingiausiu. Taigi tūs \$8.50 paskiriu „lietuviszkai skyrimo draugystei“, dėlei eleckinės agitacijos szį rudenį. Tikiūsi, jog ir kiti tautiecziai nepasigailės keliū graszių dėlei to dalyko.

A. Milukas.

ISZGRIOVIMAS Kauno pilies 1362 m.

Dramatas keturiūse apsireiškimūse,
paraszytas isz Lietuvos dėjy Al. Gužuczio.
(Tąsa).

Mistras. Gana to kalbėjimo — laikas atsisveikyti.
Almonė. Tūjaus. (Padūdama vyrui ranką). Pasi-
likk sveikas, mano brangiausias, priimk tukstantį pabuczia-
vimų.

Gineitis (bucziūdama Almonės ranką). Ligi lai-
mingo regėjimo, mano mieliausioji. (Almonė iszeina).

Spanheimas. Toji moteriskė nesidrovėtų pagriebti į
rankas asztrų kalaviją.

Keistutis. Lietuvoje daug tokių szaunų moterų atsi-
randa.

Mistras. Turėčiau prie kunigaikszcio vieną praszy-
mą.

Keistutis. Malonu man bus jūsų linkėjimą pakakėti.

Mistras. Tarnas mano, vokiečys Robertas, smarkiai
manę apvylęs, į jūsų tavorą iszbėgo — dėlto praszau Jūsų
Mylistos tą nedorą žmogų man iszdūti.

Keistutis. Didei man gaila, kad jūsų linkėjimo nega-
liu iszpildyti. Pas mus nėra jokio vokiečio Roberto, tik at-
siranda pagrįžęs isz verguvės lietuvis (rodydamas į Vismanti)
to žmogaus sunus.

Mistras. Keno yra sunumi, nežinau, bet reikalauju
iszdavimo krikszczioniszko žmogaus, dasileidusio nedoros vilt-
vilystės.

Vismantis (prie Keistuczio). Pavelykite, Jūsų Mylis-
ta, man kalbėti.

Keistutis. Kalbėk.

Vismantis (prie Mistro). Grįždamas isz verguvės į
savo tėvynę mano sunus nedasileido jokios viltvilystės, o prie-
szingai kryževiviai, iszplėszdami isz motinų rankų mažus kudi-
kius, dasileidžia smarkios nedorybės.

Mistras (prie Vismanczio). Taip pagal tamstos. —
(Prie Keistuczio). Kunigaikszti! už iszdavimą kaltinįko pa-
darysiu naudingą Lietuvai sądorą.

Mykolas (pusbalsiai). Mat katinas užsigeidė krienų.

Keistutis. Jieszkanczius prieglaudos, o ypacz lietuvius
mūsų įstatymai užgina iszdūti žmonėms svetimos tautos ir
tikybos, dėlto meilingai praszau atleisti man, jog negaliu isz-
pildyti jūsų reikalavimo.

Mistras. Ar tai paskutinis žodis Jūsų Mylistos!

Keistutis. Paskutinis ir neatmainomas.

Mykolas (pusbalsiai). Še tav, margi, skilandis.

Mistras. Tai atlieka mums atsisveikyti.

Spanheimas. Tėmykite, kunigaikszti, kad prilinkimu
norui Mistro sutciksite naudingą Lietuvai sądorą.

Keistutis. Tą sądorą iszkariausime savo kalavijais.
Grapai, budamas karžygiu, numanai, kad nekaltą žmogų ne-
galiu iszdūti į persekiotojų rankas.

Mistras. Kaip jums patinka. — (Padūdama Keistu-
cziui ranką). Pasilikkite sveiki.

Keistutis. Sudiev, gūdotinas Mistrai! Gaila, kad mų-

sų iszmānyme nėra sutarties. (Padūdama ranką Span-
mui). Dabar busime gerais pažįstamais, o susitikę ko
vienas kito necėdysime.

Spanheimas. Teisybę isztariai, kunigaikszti!
meilingo pasimatymo kovoje.

Keistutis (prie Gineiczio, Gelgudo ir Myko-
Szaunus vyrai, grįždami į Kauną, parneskite labas d-
Voidatui ir visiems tvirtynės apgynėjams.

Gineitis, Gelgudas ir *Mykolas.* Gerai, Jūsų Mylist-
(kloniodamiesi) bucziūjam kunigaikszcio kojas.

Keistutis. Ligi laimingo regėjimo.

Mistras, Spanheimas pasiklonioję atsikloniojusiam Keistu-
drauge su trimis bajorais iszeina.

Vismantis (iszėjus kryževiviams puldamas po
Keistucziui). Vieszpātie! priimk szirdingą dėkavonę
galingą globą, kuria mano sunų maloniai užtariai.

Keistutis (prikeldamas Vismanti). Kelkis —
už ką dėkavoti, nės užtardamas tavo sunų atlikau mano
derystę.

Vismantis. Tenugrimsta į pragarą nevidonai,
džiantiejie mūsų pražuvimo.

Keistutis. Trokšztanczių Lietuvos pražuties taip
priviso, kad ir pragare nesutilptų.

Vismantis. Neiszmatūta Pikolio*) karalystės
tybė sutalpis piktadėjus.

Algirdis (prisiartindamas prie Keistuczio). Isz
atsitolinimą vokiečių, atėjau su tavimi pasikalbėti.

Vismanczio. Gali dabar prie sunaus eiti, o prisirengę
cziui dūkite mums žinią — taipgi tegul atnesza čia s-
kad galėtumėme atsisėsti.

Vismantis (žemai kloniodamasi). Tūjaus Jūsų
lista. (Iszeina).

Algirdis. Kaip ten ėjosi su Mistru, ar pelnysim
noris?

Keistutis. Mažas pelnas, broleli! Vokiečys at-
kad mūsų užpūlio nepabugs ir neiszgriovęs Kauno n-
trauks.

Algirdis. Kągi kalbėjo pakviesti isz Kauno bajor-

Keistutis. Mistrui girdint, tiek galėjau dasiz-
kad apsiausti kenczia sunkią suspaudą, bet turėdami p-
tinai szuvių, tikisi apsiginti — tai iszpūla mislyti, kad
gelbos nereikalauja.

Algirdis. Tvirtynės su apgriautais murais, apg-
tokia daugybe neprietelių, nei joku budu nevalios apgir-

Keistutis. Ak nelaimė! negalėdami užpulti ant
ževivių, turėsime rankas sudėję veizėti, kaip vokiečiai gr-
Kauną, seniausią mūsų pilį. — Toji neiszgalė uždūda
szirdžiai neiszgydomą žaizdą.

Algirdis. O ką daryti, brolau! Mūsų amžis teka
nepaliaunamų vargų ir kovų, o noris vieszpataujame, be-
me nelaimių ir ojimų vergais.

Keistutis. Teisybę isztariai, žmogaus dvasia stei-
pakilti ant galybės, sosto, o kunas savo sunkybe žemy-
rina.

Algirdis. Kaip saulės bėgis neapstabdomas, ta
žmogaus prilikimas yra neatmainomas, dėlto priversti
žengti tūmi keliu, kurį mums tas prilikimas nusmeigė.

*) Pikolis, pragaro dievaitis.

Kareivis įnesęs sūlelį, užtiestą kaurais, pastato aną ir iszeina.

Keistutis. Dabar reikia mums tykoti ant grįžtančių į Prusus vokiečių ir smarkiai ant jų užpulti.

Algirdis. O jeigu neprietelius pasitraukdamas nugriaus tiltus ant upių, tai ką tada darysime?

Keistutis. A! prakeikimas — tada vokiečiai su nuplėšomis ir vergais ištruks iš mūsų rankų, nės Bisenų ir Velionos sargyba nedrįs persekioti anų. Už kryžievių nedorības asz jiems smarkiai atkerszysiu, įpuldamas į Jurbargo valstį, prigulinczią tam vyskupai Baltramiejui, kurs su kryptiumi rankoje atsivilko czia Lietuvą naikyti ir laukia iszgriovimo Kauno, kaip jūdvarnis dvėselenos. Pauliavosime Jurbarge — nusidažys krauju Mitvos vandū, gaisru ir liepsnomis nuszvis pusė Vokietijos.

Algirdis. Neįstengianti koja ragina manę atsisisėti.

Keistutis. Sėskimės, broleli, valandą atsilsėsime. (Abudu atsisisėda).

Algirdis. Kariumenės palaiminimui liepiau sziądien pakviesti Kurėjų-Kurėją.

Keistutis (mostelėjęs ranka). Maža pagelba isz to palaiminimo, į ano įvykimą nelabai tikiu.

Algirdis. Kaip į medinių mūsų dievaiczių galybę, taip į susizinojimą Kurėjų-Kurėjo su dievais visiszka netikiu, bet, užlaikant senovės paprotį, liepiau atlikti tas įmones dėl pakėlimo kariumenės dvasios ir jos sudrašsinimo.

Keistutis. Brolau — tavo parokavimas teisingas, bet ginklai ir drąsa tai geriausias palaiminimas. Taip tai ant svieto: koznas vadovas bruka žmonėms kokį nors tikėjimą, nedėlto kad aną laikytų geriausiu, bet dėl savo medegiszku reikalų ir užlaikymo valdzios, o tū tarpu Dievystė, iszskirtinai reikalaujanti dorybės ir tiesos, jūkiasi isz klastingų žmogaus darbų.

Algirdis. Teisybę kalbi — žmonės visūmet rodo, kad Dievystės veikalūse darbūjasi, bet toji Dievystė, dėlei savo siekių įvykdinimo, nereikalauja žmonių pagelbos.

REGVĖKLĖ 5.

Algirdis, Keistutis, Vismantis, Robertas parėdytas lietuviszka, Zulele, Almonė, Vitenas, Kareivis, jaunojo brolio ir sargybos Kareivis. —

Kareiviai įnesza skūmę, užtiestą balta drobule, ant skūmės padeda žirkles, dvi taures, vieną tuszeczzią, o kitą su alumi, bliudelį su vandeniu, krapylą isz sziaudų, du mažu indeliu su medumi ir agūnomis, o taipgi deganczią vaszkinę žvakę — prie skūmės pastato kedę.

Vismantis (prisiartindamas ir kloniodamasi kunjgaikszcziams). Praneszdamas Jūsų Mylistoms apie prisirengimą vincziui nūlankiai praszau parodyti malonę savo buvimu ant tos įmonės. Neturėdami czia namų, zadame sudorojimą toje vietoje atlikti.

Algirdis. Pritardami tavo praszymui, atėjimo svodbinės rėdos czia palauksime.

Vismantis (kloniodamasi). Dėkavodamas už malonę, Jūsų Mylistų pavelijimą iszpildysiu. (Iszeina).

Keistutis. Vismantis atradęs sunų dideliai yra laimingu.

Algirdis. Tas szaunus žmogus vertas laimės.

Keistutis. Mistras prie pasimatymo reikalavo iszdavimo Vismanczio sunaus, kaip viltvilio.

Algirdis. Mat ko užsigeidė vokieitys! Ką jam atskai?

Keistutis. Galutinai isztariai, kad mūsų įstatymai už-

gina iszdūti neprieteliams lietuvius.

Algirdis. Gerai padariai, brolau, nės papūlęs į rustaus Mistro rankas vargingas jaunikaitis butų nužudytas.

Vismantis, Zulele, parėdyta kaip prie vinoziaus, su rutų vainiku ant galvos, Almonė ir Vitenas, įeidami žemai kloniojasi kunjgaikszcziams, kurie sėdėdami galvos linktelėjimų atsiklonioja.

Vitenas. Su dievų palaiminimu ir szviesiausių kunjgaikszczzių malone pradėsime sudorojimo įmones. Jaunoji pasitikk suziedetinio pasiuntinį.

Zulele eina artyn girios nudūdama verkianczzią.

Kareivis, svodbinis brolis, iszeina isz girios ir nėszdamas vienoje rankoje degantį nūdėgulį, o antroje alaus taurę, apėina tris kartus aplink Zulelę, sakydamas:

Neverk, mergyte, szitai ugnis szventa — kaip užlaikiai aną ir sergėjai savo tėvų namūse, taip užlaikysi ir sergėsi pas mus.

Davęs Zulelei atsigerti alaus, patsai iszeina.

Almonė (veda ir sodina Zulelę už skūmės). Asz, pasavinta motina, atliksiu pakirptines.

Užėjusi į užpakalį Zulelės, paleidžia kasas ir nudūda, kad žirklemis kerpa plaukų galus. — Kareivis įneszęs dūnkubilį augszztinjką pastato vidurije regyklės.

Almonė. Zulelę kaip ateinanczią ukinjkę pasodjime ant dūnkubilio.

Su Vitenu ir Vismancziu, neszancziu deganczią žvakę, veda Zulelę, sodina ant dūnkubilio, nuėmusi nū Zulelės galvos vainiką, suvynioja aną į baltą skepetą ir padeda ant skūmės. — Užėjusi į užpakalį Zulelės nudūda, kad degina ant žvakės plaukų galelius, desziniam ir kairiam antausije — tuszeczzią taurę stato ant kelių Zulelei. — Algirdis, Keistutis drauge su visais kitais eidami aplink Zulelę, meta pinigūs į taurę, o po to veda Zulelę tris kartus aplinkui skūmės.

Vitenas (pamirkęs krapylą į vandenį, esantį bliudeli je ant skūmės). Visus czia esanczius lusziniu vandeniu, kuriame buvo numazgotos skaiszczios suziedotinės kojos.

Uzriszęs su skepecziuke Zulelės akis ir tepdamas midumi jos lūpas:

Teneiszeina isz tavo lūpų blogžodziavimas, o tavo kalba tegul bus midaus saldybe. — Neturėdami girioje slenkszczzių, prie kurių galėtų jaunoji savo kojomis dasilytėti, atlik-sime tą įmonę, vesdami jają prie medzių szaknų.

Paėmęs nū skūmės indą su agūnomis, drauge su visais, veda Zulelę į szalį regyklės, kur barstydamas Zulelę agūnomis kalba.

Mūsų dievai palaimjės tavę, jeigu užlaikysi tikyba, kurioje pasirinko isz to svieto tavo bocziai ir dabosi namų rėdos. — Dasilytėk koja szaknų to medžio. (Zulelei tą padarius, atrisza jai akis).

Robertas su kareiviu — broliu įeina ir žemai visiems pasikloniojęs, prie jaunosios prisiartiną. — Vitenas pajėmęs nū skūmės taurę su alumi, geria patsai ir dūd' atsigerti Robertui ir Zulelei, o paskui meta jiems po kojų taurę kalbedamas.

Tokia yra auka perzengtinės meilės.

Jauniejie sumina taurę, po to Vitenas drauge su visais kalba.

Tegul jūsų meilė bus stangi, teisinga, tikra ir savotar-pinė.

Vitenas (permainydamas jaunųjų ziedus). Permai-na jūsų ziedų yra zenklu amžinos ir tikrosios meilės. — Sudorojimas atliktas.

Visi. Garbė dievams.

Sargybos kareivis (iejęs). Daneszu szviesiausiems kunjgaikszcziams, kad į tavorą atvaziavo Kurėjų-Kurėjas.

Algirdis. Almonė su nutaka eikite į tą paszėtrę, kur prirengta yra svodbinė pūta. Praleidus Kurėjų-Kurėją ir mės ateisime.

Almonė, Zulelė ir Vitenas pasiklonioję iszeina.

Vismanti, liepk viską nuvalyti iš tos ercijos ir išvedęs kariumenę sustatyk aną. Mes eisime senutį pasveikyti.

Vismantis. Tūjau, kunjgaikszi.

Kunjgaikszečiai iszeina.

Tu sunau, drauge su tūdvie m kareiviais viską nuvalykite, o asz prie kariumenės bėgsiu. (Iszeina).

Robertas. Tūjaus, tėveli! Nu broliai griebkimės prie darbo.

Viską isznesza ir patys iszeina.

REGYKLĖ 6.

Algirdis, Keistutis, Vismantis, Vitenas, Kurėjų-Kurėjas ir kariumenė.

Vismantis (laikydamas rankoje apnūgītą kalaviją, įveda kariumenę, kuri įeina su apnūgītais kalavijais ir uždangtuvėmis [skydomis]). Į eiles stokite.

Kariumenei sustojus į eiles.

Prie palaiminimo ir maldos ramiai užsilaikykite.

Sargybos kareivis (jeidamas). Szviesiausi kunjgaikszečiai ir Jo Mylista Kurėjų-Kurėjas atėina.

Algirdis ir Keistutis, įėję su apnūgītais kalavijais, priešais kariumenės stojasi — paskui kunjgaikszečių eina Vitenas, neszdamas dievaiczio Perkuno stovylą ir lazda Kurėjų-Kurėjo, kurs įėjęs, laikydamas rankoje szvies-raudoną papartį, pereina iszilgai kariumenės eiles ir priešais anos sustoja drauge su Vitenu.

Kurėjų-Kurėjas (isztiesęs ranką ant kariumenės). Asz vyriausis Lietuvos dievų vaidelytis vardu tų galingų dievų laiminu jums garbingi kareiviai! Tegul drąsa ir tvirtybė visūmet bus su jumis, o kaip prieš saulės szviesybę žūsta tamsybė, taip prieš lietuvų galybę teisznyksta jų žudytojai, nuklodami kelius bėgėsio savo kaulais. (Sudėjęs rankas). Dievai galybės ir karės — Perkunai ir Kovai, teikkitės dūti mums visotiną mūsų tėvynės priešų isznaikinimą: tada rami ir laiminga Lietuva amžinai garbins savo prosenių dievus.

Kariumenė. Teįvyksta tavo žodžiais, garbingas Lietuvos tikybos sergėtojau.

Uzdanga nusileidžia.

Apsireiszkimas IV.

Vieta ties Kaunu. Tolumoje regima deganti tvirtynė, kilsta liepsnos ir dumai. Naktis*)

REGYKLĖ 1.

Kryžeivių Mistras, Marszalas, grapas Spanheimas, Virnebergas, Komandoras, kariumenė lietuvų ir kryžeivių. Priešais tvirtynės lietuviai, apsiszarvoję su kalavijais ir uždangtuvėmis, muszasi su kryžeiviais, kurių vyresnybė su apnūgītais kalavijais stovi užpakalije savo kariumenės szonais į publika. — Tarp kryžeivių regimas szvento Jurgio papartis. Sumiszimas, kalavijų žvangėjimas, szauksmas ir vaitojimas. Girdžiami žodžiai.

Vyrai, už dievus ir Lietuvą!

Muszkime pagonus!

Muszkime vokiecius!

Už szventą tikėjimą galvas padėsime!

Smertis Lietuvos žudytojams!

Pražuva pagonams!

Isznaikinimas vokiecziams!

Į ugnį! į ugnį gruskime pagonus!

Ugnis pagal mūsų budą mumis palaidos!

Marszalas. Į ugnį! į ugnį varyti pagonus!

Lietuvizkas kareivis. Narsiai muszkime vokiecius,

*) Dėl atsargumo su ugnia rodyčiau nutėplioti degantį Kauną ant plonos drobės ir užpakalį tos dekuracijos tvirtai apszviesti.

nės, daugiau jų isznaikinę, lengviau mirsime!

Mistras. Papartį szvento Jurgio pirmiaus! Suvarę į ugnį pagonus!

Papartis neszamas pirmiaus — sujudimas kariumenės — Liet atspirti.

Lietuviai. Muszkim vokiecius!

Kryžeiviai. Į liepsnas pagonus, į liepsnas!

Lietuviai. Pragysim priešszmertinę giesmę ir ra atsilsį liepsnose.

Lietuviai suvaryti į degancią tvirtynę — sumiszimas ir szmas nutilo. Kryžeivių kariumenė atsisuka veidais į savo vyresniūsi

Marszalas. Nei vieno pagono neiszleiskite isz ugie

Kryžeiviai. Pridabosime Jūsų Mylista, kad nekr tyti gerai iszkepty.

Degancioje tvirtynėje Lietuviai gieda (akompanijavojant kai) priešszmertinę giesmę, kurios linksmai graudi gaida, pritaik džiama, laipsningai tylsta.

Lietuvių giesmė.

Dievai malonus, dūkite mums numirti,

Anapielio linksmybes veikia datirti.

Drąsiai į liepsnas! tai malkynė szermenų

Žengkim į dangų! — ten jau nėra vokiečių.

Tedega mūsų kunai ugnies smarkybe,

Meilė tėvynės yra mūsų tvirtybe.

Smertis dėl mylimos Lietuvos laimę dūs,

Tėvynės vėjai mūsų pelenus iszneszios.

Nutilus giesmei.

Spanheimas. Tą iszkilmingą pagoniszka giesmę nutildino smertis.

Marszalas. Nakties tamsybėse vidurije liepsnų i dų dumų turėjome baisią kovą.

Mistras. Nozmus lietuviai, jieszkodami pagon szermenų, noriai szoka į liepsnas, o musiszkiei nabagai, v mi pagonus, priverstinai žūsta ugnije.

Spanheimas. Reikia stebėtis vyriszkingumui liet kurių drąsa verta yra gūdonės.

Komandoras (įėjęs su Virnebergu, prie Mistro). neszu didžiam Mistrui, kad pagonai visiszkiei nugaleti, ris dalis Kauno sargybos mėgino isztrukti per vartus krantije Nerio, bet Ragainės komandoras Mansfeldas atmuszė jų ir į degancią tvirtynę suvarė. Dabar K sargyba isznaikita, nės daugybė pagonų nū mūsų kal atlikusių, isz savo valios sudegė liepsnose, o pajimtų, į v vė yra trisdeszintis trys drauge su Keistuczio sunumi datu.

Mistras. Už pagonų pergalejimą ir iszgrovim tvirtynės Dievui garbė. Jau pradeda auszti ir szventų kų diena artinasi.

Laipsningai pradeda darytis diena.

Garbingi riteriai ir krikszczioniszki kareiviai! — neczėdydami savo gyvaszio, iszlaikėte ilgą ir sunkią ke nuveikdami nozmius pagonus ir iszgriaudami jų pilį už vote amžiną garbę ir visos krikszczionystės dėkingun Prie tokios tai szviesios palaimės prigul mums atminti, viso gero davėju yra Dievas, kurį linksma velykine g nūszirdžiai pagarbjsime.

Mistras drauge su visais pradeda giedoti.

(Dar neviskas).

